

6.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja yksikkökohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Kuhmon päiväkotien esiopetus

Kuhmon kaupungissa toimii esiopetuksen, perusopetuksen ja Kuhmon yhteislukion yhteinen opiskelija- ja oppilashuollon ohjausryhmä, joka vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ohjausryhmään kuuluu sivistysjohtaja (1.8.2016 alkaen) opetushenkilöstön edustaja(t) jokaisesta koulumuodosta, kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, koulupsykologi/nuorisopsykologi, koulujen terveydenhoitajat ja perheneuvolan edustaja sekä muita yhteistyötahoja riippuen käsiteltävistä asioista. Ryhmän kutsuu koolle perusopetuksen oppilashuollosta vastaava rehtori.

Kainuussa on yhteinen **Kainuun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma** (liitteenä), joka on laadittu yhteistyössä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän perhepalvelujen ja Kainuun kuntien sivistyspalvelujen sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kainuun piiri ry:n kanssa.

Esioppilaiden oppilashuoltoryhmänä toimii päiväkotikohtainen oppilashuoltoryhmä. Yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyyn asiantuntijaryhmät kootaan tapauskohtaisesti.

Kyläkoulujen esioppilaiden oppilashuolto hoidetaan osana perusopetuksen oppilashuoltotyötä. Terveydenhuollon osalta kyläkoulujen esioppilaat kuuluvat lastenneuvolaan.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Esiopetuksessa oppilashuollon kokonaistarve vaihtelee oppilasmäärän ja tarpeiden mukaan. Yhteistyötä tehdään monialaisesti eri viranomaisten ja toimijoiden kesken. Keskeisimpiä yhteistyökumppaneita ovat lastenneuvola, perheneuvola (psykologi), lastensuojelu ja puhe- ja toimintaterapia. Lisäksi tarvittaessa pyydetään muita asiantuntijoita mukaan. Myös lapsilta ja huoltajilta saatavaa tietoa käytetään oppilashuoltosuunnitelmaa tehdessä. Työyhteisön hyvinvoinnin ja ammatillisen osaamisen tueksi perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä tarjoavat konsultaatiota esiopetushenkilöstölle.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Kuhmossa yhteisöllinen oppilashuolto toteutetaan päiväkotikohtaisesti. Päiväkotikohtaiseen oppilashuoltoryhmään kuuluu päiväkodin johtaja, esiopetuksen opettajat, erityislastentarhanopettaja, lastenneuvolan terveydenhoitaja ja perheneuvolan psykologi. Päiväkodin johtaja kutsuu kokoon ryhmän vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa ja aina tarvittaessa sekä toimii ryhmän puheenjohtajana. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on suunnitella, arvioida ja kehittää esiopetuksen yhteisöllistä hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteisöllistä oppilashuoltoa voidaan kehittää myös esiopetuksen ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa.

Lapsen siirtyessä päivähoidosta esiopetukseen perhepäivähoidon ohjaaja siirtää tarvittavan lasta koskevan tiedon esiopetuksen työntekijöille. Tukea tarvitsevan lapsen osalta palaveriin kutsutaan huoltajat ja tarvittavat asiantuntijat.

Kuhmon kaupungissa toimii esi- ja alkuopetustyöryhmä, johon kuuluu jäseniä sekä varhaiskasvatuksesta että perusopetuksesta. Työryhmän toiminnan tavoitteena on varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen keskinäisen yhteistyön lisääminen. Keskeisenä

tavoitteena on, että lapsen siirtyminen esiopetuksesta alkuopetukseen sujuisi mahdollisimman joustavasti.

Esiopetuksesta alakouluun siirryttäessä lapset tutustuvat kouluun tutustumispäivänä. Koulun edustaja(t) informoi esiopetuksen vanhempainilloissa kouluasioista. Esiopettajat antavat koulun opettajille opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellista tietoa ns. siirtopalaverissa. Yksittäistä lasta koskeva tieto annetaan oppilaskohtaisessa siirtopalaverissa koulun rehtorille ja opettajille yhdessä huoltajien kanssa. Lasta koskevaan tiedonsiirtoon ja koulunkäyntiin liittyvät asiapaperit vastaanottaa koulun rehtori tai ensimmäisen luokka-asteen erityisopettaja.

Lapsen poissaolot esiopetuksesta kirjataan päiväkirjaan/sähköiseen poissaolon seurantaan. Esiopettaja seuraa lapsen poissaoloja ja ottaa tarvittaessa yhteyttä perheeseen. Muun kuin sairauden vuoksi esiopettaja / luokanopettaja voi myöntää poissaolon kolmeen päivään saakka. Jos poissaolo on pidempi, luvan myöntää varhaiskasvatuksen johtaja/koulunjohtaja.

Esiopetuksen työntekijä huolehtii lapsen turvallisesti koulukuljetuksesta päiväkotiin ja saattaa hänet takaisin kuljetukseen. Kuljetuksiin liittyvinä odotusaikoina työntekijä huolehtii lapsesta.

Kuhmon päiväkotien esiopetukseen on laadittu turvallisuussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Suunnitelmassa annetaan ohjeet kiusaamisen ehkäisemiseen ja siihen puuttumiseen sekä toimintaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Turvallisuusohjeistus löytyy Kuhmon kaupungin varhaiskasvatuksen kotisivuilta (www.kuhmo.fi/paivahoito). Turvallisuussuunnitelma päivitetään tarvittaessa.

Toimintaohjeita kiusaamistilanteisiin:

Lasten perusturvallisuutta varhaiskasvatuksessa voi heikentää kiusaaminen. Kiusaamiseen liittyy seuraavia piirteitä: kiusaaminen voi olla fyysistä, psyykkistä, verbaalista ja sosiaalista. Se on suoraa tai epäsuoraa. Se tapahtuu toistuvasti. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino. Kiusaaminen on tahallista ja tietoista. Sillä alistetaan ja loukataan toista. Siihen voi liittyä ryhmän vahvistava ja hyväksyvä käyttäytyminen. Aikuisten tehtävänä on hankkia ja välittää tietoa kiusaamisesta. Esiopetusryhmän ilmapiiriä kehitetään suvaitsevaksi ja toista kunnioittavaksi. Lasten vanhempien ja esiopetushenkilöstön välille luodaan luottamukselliset suhteet. Lasten vanhemmille kehitetään yhteistä myönteistä toimintaa ja näin edistetään heidän toisiinsa tutustumista. Lasten sosiaaliset suhteet otetaan huomioon esiopetusryhmiä muodostettaessa. Lisäksi sitoudutaan yhteisiin sääntöihin.

Lapsi

Kerro aikuiselle, jos sinua kiusataan tai havaitset kiusaamista. Tue kiusattua olemalla hänelle ystävällinen. Sano päättäväisesti: ”Jättäkää minut rauhaan!” ja lähde pois.

Lapsen huoltaja

Ole aidosti kiinnostunut lapsestasi. Pyri luomaan kotiin turvallinen ilmapiiri, jotta lapsi voi avoimesti keskustella kiusaamiseen liittyvistä asioista kotona. Rohkaise lasta löytämään ystäviä. Rajoita väkivaltaisten ohjelmien katsomista. Opeta lastasi puolustautumaan. Opeta lapsesi olemaan itsevarma. Ole yhteistyössä lapsen esiopetushenkilöstön kanssa.

Esiopetuksen työntekijä

Seuraa lapsia ja ole kiinnostunut heidän asioistaan. Kanavoi negatiivinen käyttäytyminen rakentavaksi käytökseksi. Luo lapsille kiusaamista vastustava asenne. Tee selvät pelisäännöt kiusaamisesta. Ota kiusaamistapaukset aina vakavasti. Varmista työyhteisössä, että kaikki

työntekijät ovat tietoisia, ettei kiusaamista hyväksytä ja että kiusaamisongelman poistamiseksi toimitaan yhdessä.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää yksittäisen lapsen terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tavoitteena on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Yksittäisen lapsen oppilashuoltoon tarvitaan aina huoltajan suostumus. Asioiden käsittelyä varten kootaan tarpeellinen asiantuntijaryhmä ja ryhmän vastuuhenkilö laatii kokouksesta oppilashuoltokertomuksen.

Kuhmossa jokaiselle lapselle laaditaan esiopetuksen oppimissuunnitelma yhteistyössä huoltajan kanssa. Lapsella on oikeus saada esiopetussuunnitelman mukaista opetusta sekä riittävää oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lasta autetaan oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuotojen avulla. Tukimuoto määräytyy yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa.

Yleiseen tukeen kuuluvat esiopetussuunnitelman mukainen toiminta ja mahdolliset muut tukitoimet esim. yksilöllinen opetus tai puheterapia. Tukea antaa lastentarhanopettaja/erityislastentarhanopettaja/ puheterapeutti ja tuen piirissä ovat kaikki esioppilaat. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa. Tehostettua tukea antaa lastentarhanopettaja/erityislastentarhanopettaja lapselle laaditun oppimissuunnitelman mukaan. Erityistä tukea annetaan silloin, kun tehostetun tuen tavoitteet eivät toteudu. Lapselle laaditaan HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) yhdessä huoltajien kanssa.

Oikeus esiopetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Peruskoululain 4 §:n mukaan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista.

Lapsen sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetuksessa toteutetaan Lapsen lääkeshoidon toteuttamiseen Kuhmon kaupungin varhaiskasvatuksessa - ohjeistuksen mukaisesti. Ohjeistus löytyy Kuhmon kaupungin varhaiskasvatuksen kotisivuilta (www.kuhmo.fi/paivahoito).

Lapsen elämäntilanteesta johtuvissa vaikeuksissa, kuten perhe- ja lähisuhdeväkivalta tai päihde- ja mielenterveysongelmat, yhteistyössä voi olla mukana mm. erityislastentarhanopettaja, terapeutteja, perhetyö, perheneuvola ja lastensuojelu.

Aloite laajempaan yhteistyöhön ja tuen arviointiin voi tulla huoltajilta, esiopettajalta tai muulta lapsen kanssa työskentelevältä taholta. Jos aloite tulee esiopettajalta, asiasta sovitaan ensin huoltajan kanssa. Yhteistyö lastensuojelun kanssa tehdään mahdollisuuksien mukaan ennaltaehkäisevän periaatteen mukaisesti. Lastensuojelun työntekijöitä pyydetään mukaan, kun lapsen kasvussa ja kehityksessä havaitaan riskitekijöitä, joiden poistamiseen huoltajat tarvitsevat tukea. Lastensuojeluilmoitus tehdään tarvittaessa lastensuojelulain edellyttämällä tavalla.

Esiopetuksessa on perusopetuksen kanssa yhtenäinen oppilashuoltokertomuslomake, johon opetushenkilöstöön kuuluva ryhmän jäsen kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi lain edellyttämät tiedot. Oppilashuoltokertomus ja siihen liittyvät asiakaspaperit säilytetään yksikkökohtaisesti lukollisessa kaapissa.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Esiopetuksen oppilashuoltotyöstä annetaan tietoa huoltajille toimikauden alussa vanhempainilloissa, tiedotteissa ja lisäksi tarvittaessa esiopetuksen aikana. Lapsi ja huoltajat osallistuvat lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman laatimiseen. Varhaiskasvatuksen ja yhteistyökumppaneiden yhteiset käytännöt oppilashuoltotyön osalta päivitetään säännöllisesti vuosittain.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Kuhmon kaupungin oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Oppilashuoltosuunnitelma (liitteenä) päivitetään lukuvuosittain.

Yhteisöllinen oppilashuolto toteutetaan Kuhmossa päiväkotikohtaisena oppilashuoltoryhmänä. Työryhmässä käsitellään oppilashuoltoon liittyviä asioita vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa. Toimikauden päättyessä keväällä arvioidaan esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelman toteutumista. Kuhmon kaupungin varhaiskasvatuksessa tehdään asiakaskysely määrävuosittain, josta saadaan myös oppilashuollollista tietoa. Asiakaskyselystä annetaan palaute lasten huoltajille sekä päättäjille.